

AUGINTINĖ

KAIMO GYVENIMO SCENOS

VEIKĖJAI:

- ULANBEKOVA**, senė apie 60 metų, aukšto ūgio, liesa, didelė nosim, juodais tankiais antakiais; rytietiško veido, su nedideliais ūseliais. Pudruota, dažytais skruostais, apsirengusi puošniai, juodais drabužiais. Dviejų tūkstančių baudžiauninkų savininkė
- LEONIDAS**, jos sūnus, aštuoniolikos metų, labai gražus, truputį panašus į motiną. Vasariškai apsirengęs. Mokosi Peterburge
- VASILISA PEREGRINOVNA**, įnamė, 40-ties metų pana. Retais plaukais, sklastymas šone; kasa susukta viršugalvyje, didelėmis šukomis prismeigta. Nuolat klastingai šypsosi nesveikais dantimis, apsigobusi geltonu, pakaklėje susegtu šaliu
- POTAPYČIUS**, senas rūmų prievaizdas. Kaklaryšis ir liemenė balti, frakas juodas. Rimtos išvaizdos
- NADIA**, 17-kos metų, mylima Ulanbekovos augintinė; apsirengusi kaip panelė
- GAVRILOVNA**, ūkvaizdė, pagyvenusi moteris, storoka, nuoširdžios veido išraiškos
- GRISA**, 19-kos metų berniukas, ponios numylėtinis; apsirengęs kaip dabita, laikrodis su auksine grandinėle. Gražus, garbanotais plaukais, kvailos veido išraiškos
- NEGLIGENTOVAS**, raštininkas, labai netvarkingas jaunuolis
- LIZA**, kambarinė, gana graži, bet labai stora ir riestanosė; balta suknele, kurios liemenėlė trumpa ir nedailiai guli; ant kaklo maža raudona skarelė, plaukai labai ištepti kvepiančiais tepalais
- KAIMO MERGINA**, LIOKAJUS IR KAMBARINĖ (be žodžių)

Veiksmas vyksta pavasarį, Ulanbekovos pamiesčio sodyboje

PIRMASIS VEIKSMAS

*Tankaus sodo dalis; dešinėje pusėje suolas, užpakaliniame plane
pinta tvora, skirianti sodą nuo laukų*

PIRMOJI SCENA

[eina Nadia ir Liza

Nadia. Ne, Liza, tu to nesakyk: kaip galima lyginti kaimo ir miesto gyvenimą!

Liza. Kuo gi ten ypatingas tas gyvenimas mieste?

Nadia. Ten viskas kitaip: ir žmonės ne tie, ir tvarka visai kitokia. *(Atsisėda ant suolo)* Kai mes buvome su poniu Peterburge, kad būtum mačiusi, kokie ponai pas mus lankėsi, ir kaip mūsų kambariai buvo išpuošti; o be to, gi ponai visur imdavo mane su savim, net į Peterhofą mes nuplaukdavome garlaiviu, ir į Carskoje Selo.

Liza. Taigi, aš manau, kad ten puiku!

Nadia. Jau taip nuostabu, kad ir apsaityti negalima! Kaip nori tau pasakok, bet jei tu pati nematei, tai vis tiek nesuprasi. Be to, pas mus tada viešėjo panelė, ponios dukterėčia, tai mudvi ištikus vakarus prasišnekėdavome, kartais ir naktis išsėdėdavome.

Liza. Apie ką gi judvi kalbėdavotės?

Nadia. Na, žinoma, daugiausia apie kilmingą elgesį, apie kavaličius ir apie gvardiečius. Kadangi ji dažnai būdavo baliuose, tai ir pasakodavo, kaip ten kalbasi, ir kas jai labiausiai patinka. O jau kokios tos panelės!

Liza. O kokios?

N a d i a. Labai smarkios. Ir iš kur jos viską žino? O vėliau mes visą žiemą gyvenome Maskvoj. Visa tai matydama, mano miela, ir pati stengies pasidaryti kilmingesnė. Jau ir elgies ne taip, ir kalbėti stengies ypatingai.

L i z a. Bet kam gi mums darytis kilmingesnėmis! Kam tai reikalinga!

N a d i a. Kaip kam? O šit ponia žadėjo mane išleisti už vyro, tai aš stengiuos taip išprusti, kad niekas nesigėdintų mane imti. Tu žinai, kokios mūsų valdininkų žmonos, na, į ką tai panašu? Aš dešimt kartų geriau už jas nusimanau apie gyvenimą ir elgesį. Dabar aš turiu tik vieną viltį — ištekėti už gero žmogaus ir būti visiška šeimininkė. Pamatysi tuomet, kokią aš tvarką namuose įvesiu; pas mane bus ne blogiau, kaip pas kokią nors bajorę!

L i z a. Duok dievel! O tu pastebi, kaip tau jaunas ponas meilinas?

N a d i a. Be reikalo jis meilinas. Ką gi, jis berniukas, žinoma, nebiaurus, net, galima pasakyti, gražuolis; tik iš manęs jis nieko nesulauks; todėl, kad aš visiškai ne tokių pažiūrų ir, priešingai, dabar visaip stengiuosi, kad apie mane nieko blogo nekalbėtų. Aš tik galvoju, kaip ištekėti.

L i z a. Ir ištekėjusios gyvenimas ne visuomet džiaugsmas! Gali pasitaikyt, kad toks užsikars, jog viešpatie pasigailėk!

N a d i a. Tai kam gi man už tokio tekėti! Aš, ačiū dievui, moku žmones atskirti, kas geras, kas blogas. Tą galima tuoj pastebėti iš elgesio ir iš kalbos. O šit ponia, tai be reikalo taip daro, kad mus taip griežtai laiko ir nuolatinę priežiūrą mums skiria. Man net skaudul! Aš tokia mergaitė, kad be jokios priežiūros suprantu, kaip elgtis.

L i z a. Rodos, ponaitis ateina.

N a d i a. Tai einam.

. Abi atsistoja ir išeina. Įeina Leonidas su šautuvu

ANTROJI SCENA

Leonidas, vėliau Potapyčius

Leonidas. Palaukite! Kur jūs, kur jūs! Kodėl jos visuomet nuo manęs bėga? Niekaip jų nepagausi. (*Stovi susimąstęs*)

Tyla

Mergina (*dainuoja už pinučių*).

Be liūdesio gyventi jau niekaip negali!

Mylėt draugužį galima, o sielvartaut turi.

Leonidas (*pribėgdamas prie pinučių*). Kokia tu gražutėlė!

Mergina. Gražutėlė, bet ne jums.

Leonidas. Eikš čia!

Mergina. Kur?

Leonidas. Pas mane į sodą.

Mergina. O ko aš pas tavo eisiu?

Leonidas. Aš važiuosiu į miestą, tau auskarus nupirksiu.

Mergina. Jaunokas dar! (*Garsiai juokiasi ir nueina*)

Leonidas stovi panarinęs galvą ir susimąstęs. Įeina Potapyčius medžiotojiškai apsirengęs, su šautuvu

Potapyčius. Paskui jus, ponaiti, nesuskubsi; kojelės jūsų jaunutės.

Leonidas (*vis dar susimąstęs*). Juk visa tai, Potapyčiau, bus mano.

Potapyčius. Viskas, ponaiti, jūsų, ir mes visi jūsų būsime... Vadinasi, kaip poniai, kaip velioniai, taip lygiai ir jums privalome... Kadangi tas pats kraujas... Jau čia tiesioginė pareiga. Žinoma, duok dieve, ilgą amžių jūsų motutei...

Leonidas. Tada, Potapyčiau, aš jau nebetarnausiu, tiesiai į kaimą atvažiuosiu, čia ir gyvensiu.

Potapyčius. Negalima, ponaiti, jums netarnauti.

Leonidas. O kaipgi! Labai man reikia! Dar rašyti priverst (*Atsisėda ant suolo*)

Potapyčius. Ne, ponaiti, kam gi jums pačiam reikalus tvarkyti. Čia jau negerai! Jums tokią tarnybą suras — pačią poniškiausią, delikatiną: dirbs raštininkai, o jūs būsite jų visų viršininkas. O laipsniai jau patys savaime ateis.

Leonidas. Nebent vicegubernatorium padarytų, arba vadovu išrinktų.

Potapyčius. Ir tas galima.

Leonidas. Ką aš būsiu vicegubernatoriumi, ar tu bijosi manęs?

Potapyčius. Ko gi man bijotis? Kiti tai tikrai privalo lankstyti, o mums vis tiek pat, jūs mūsų ponas, mums netgi garbės daugiau.

Leonidas (*nesiklausydamas*). O ką, Potapyčiau, ar daug čia gražių merginų?

Potapyčius. Taigi matote, ponaiti, jei imsime svarstyti, tai iš tikrųjų kaipgi tai, kad nebūtų merginų! Yra jų tėvonijoje, ir kumetyne; tik, be to reikia pasakyti, kad pas mus kas dėl šito labai griežta. Mūsų ponia dėl savo griežto gyvenimo ir dėl savo pamaldumo, labai šitai prižiūri. Sakysim, kad ir toks dalykas: augintines ir kambarines, kurias myli, pati už vyrų išleidžia. Jeigu jai kuris žmogus patiks, už to ir išleis, ir kraitį duos, ne didelį — šito negalima pasakyti. Mes visuomet dvi ar tris augintines turime. Paima kieno nors mergaitę, išaugina ją; o kai sukanka 17 ar 18 metų, tai be jokių kalbų ir išleidžia už vyro, už raštininko ar už miestelėno, kaip ji įsigeidžia, o kartais ir už kilmingo. Taip, ponaiti, taip! Tiktai koks jau tų augintinių gyvenimas, ponaiti! Vargas!

Leonidas. O kas gi?

Potapyčius. Jau labai griežta. Pasakys: aš tau radau jauniki, ir štai tada ir tada vestuvės, na, ir baigta, čia jau nė viena tenedrįsta kalbėti. Už ko įsakys, už to ir eik. Dėl to, kad aš, ponaiti, galvoju šitai: kam gi malonu išauklėjus matyti nepaklusnumą. O būva, ponaiti, ir taip, kad ir jaunikis nuotakai nepatinka ir nuotaka jauniui: tada jau labai rūstauja. Net piktumu nesitveria. Panoro ji vieną augintinę išleisti už krautuvininko į miestą, o šis žmogus neaptašytas, buvo sumanęs net priešintis. Man, sako, nuotaka nepatinka, o ir vesti aš dar nenoriu. Tai tuomet ir miesto viršininkui skundėsi ir tėvui protopopui: na ir privertė kvailį.

Leonidas. Šit kaip!

Potapyčius. Taigi. Ji, net jei ir pas ką nors iš pažįstamų pamatys merginą, tai tuoj ir ieško jai jaunikio. Mūsų ponia galvoja, kad jos — kvailos; jei dabar jomis nepasirūpinsi, tai jos tuščiai ir pragyvens, be jokios tvarkos. Tikrai taip, ponaiti. Kai kurie dėl savo kvailumo net slepia nuo ponios mergas, kad jai kaip nors nepasipainiotų akyse, nes tuomet joms jau galas.

Leonidas. Tai ji ir svetimas taip pat?

Potapyčius. Ir svetimas. Visur su savo globa kišasi. Tokios geros širdies, kad dėl visų jaudinasi. Ir jau labai pyksta, kai be jos sutikimo daro. O jau kaip savo augintinėmis rūpinasi, tai jau reta. Rengia jas, kaip tikras savo dukras, ir kartais drauge valgyti

sodina, ir dirbti nieko neverčia. Tegu, sako, visi mato, kaip gyvena pas mane augintinės; noriu, sako, kad visi joms pavydėtų.

Leonidas. Ką gi, tai gerai, Potapyčiau.

Potapyčius. Ir kokį gaudinantį pamokymą duoda, išleisdama už vyrą Jūs, sako, gyvenote pas mane turlingai ir prabangiai ir nieko nedirbote; dabar tu išteki už vargdienio ir gyvenk visą gyvenimą vargingai, ir dirbk, ir pildyk savo pareigą. Ir pamiršk, sako, kaip tu pas mane gyvenai, nes dariau tai ne dėl tavęs, aš tiktai sau dariau pramogą, o tu apie tokį gyvenimą neprivalai niekad galvoti, ir visuomet atminti tu savo menkystę ir savo kilmę. Ir taip jausmingai, net jai pačiai ašarėlės pasirodo.

Leonidas. Ką gi, tai gerai.

Potapyčius. Nežinau, kaip pasakyti, ponaiti. Bet dažniausiai kažkodėl nuobodžiauja ištekėjusios, džiūsta labiau.

Leonidas. Kodėl gi, Potapyčiau, džiūsta?

Potapyčius. Tur būt, nesaldu, jei džiūsta.

Leonidas. Keista!

Potapyčius. Vyrų dažniausiai vis plėšikai pasitaiko.

Leonidas. A, šit kas!

Potapyčius. Labai jau visi kėsinaisi į mūsų augintines, dėl to, kad ponai tuoj savo protekciją suteikia. Dabar, kurias išleido už raštininkų, tai jau jų vyrams gera gyventi; nes jeigu jį nori išvartyti iš teismo, arba ir visai išvaro, jis tuoj pas mūsų poniją su skundu, o jau ponai už jį piestu stoja, netgi patį gubernatorių trukdo. O tuomet jau tas raštininkas gali girtuokliauti ir viską; jau nieko nesibijo; nebent, jei pati kada pabars, arba jau apsisvogs labai...

Leonidas. O pasakyk, Potapyčiau, kodėl mergaitės nuo manęs bėga?

Potapyčius. Kaipgi jos nebėgs, joms negalima nebėgti, ponaiti!

Leonidas. Kodėl gi negalima?

Potapyčius. Hm! Kodėl? Ogi būtent todėl, kad jūs dar mažametis esat, tai ponai nori jus prižiūrėti, kaip dera, na ir jas taip pat prižiūri.

Leonidas. Prižiūri, cha-cha-cha!

Potapyčius. Taigi! Taip jau yra! Kalbėjo apie tai. Jūs, mat, esate vaikas, nelyginant balandis, na, o mergos kvailos.

Tyla

Ką gi, ponaiti: motutė jūsų, žinoma, turi griežtos tvarkos žiūrėti, kadangi jos damos. O jums ko jos žiūrėti! Jūs savaip turite elgtis, kaip visi jauni ponai elgiasi. Jau tos tvarkos jūs neturite laužyti. Ko jums nuo kitų atsilikti! Tik pačiam bus gėda.

Leonidas. Taip — tai taip, bet nemoku aš su merginomis kalbėtis.

Potapyčius. O ko jums su jomis ilgai kalbėtis! Apie ką gi? Apie kokius mokslus jūs su jomis kalbėsitės? Bene jos ką supranta! Paprastai, jūs ponas, na, ir viskas.

Leonidas (*žiūri į šalį*). Kas ten eina? Tai, rodos, Nadia. Ak, Potapyčia, kokia ji gražutė!

Potapyčius. Ji, ponuli, mano giminaitė, dukterėčia. Jos tėvą dar velionis ponas paleido į laisvę; jis Maskvoje konditoriaus tarnybą turėjo. Kai jos motina mirė, ją ir paėmė ponia auginti ir labai myli. O vėliau ir tėvas jos mirė, vadinasi, dabar kaip ir našlaitė. Gera mergina.

Leonidas. Jos, rodos, eina čia.

Potapyčius. Na, ką gi, tegu.

[eina Gavrilovna ir Nadia

TREČIOJI SCENA

Tie patys. Gavrilovna ir Nadia

Gavrilovna. Sveikas, gerasis pone!

Leonidas (*nusilenkia*). Sveikil

Gavrilovna. O ką, pone, tur būt, nuobodu jums kaime?

Leonidas. Ne, nieko.

Gavrilovna. Na, kaip jau čia nenuobodžiausite! Juk va pas mus lyg vienuolyne, šimtas akių seka. Na, o jūs, suprantama, jaunas žmogus, ir pasilinksmintumėt kaip nors, bet negalima. Antis šaudyti nedidelis džiauksmas! (*Juokiasi*)

Leonidas (*prieidamas prie Gavrilovnos*). Taip, taip, Gavrilovna.

Nadia (*Gavrilovnai*). Einam.

Gavrilovna. Kurgi eisi? Tu šit pasinaudotum tuo, kad ponios nėra namie, ir pajuokautum su jaunuoju ponu. Jauniems žmonėms taip ir reikia. O kokia jau ji protinga, pone! Ir pakalbėt, ir viską.

N a d i a. Na, kas gi čia geral

G a v r i l o v n a. O ir bloga nieko nėra! Kai aš jauna buvau, nuo ponų nebėgdavau, ir šit nesuėdė manęs. Gal ir tau jis neįkš. Užteks apsimesti kuklia, pasilik čia! O aš einu arbatą ruoštil Lik sveikas, gerasis pone! (*Iššina*)

L e o n i d a s. Kodėl jūs nenorėjot su manim likti?

P o t a p y č i u s. Ko jūs, ponuli, jai „jūs“ sakote, tarytum panelei.

L e o n i d a s. Ko gi tu bijojai?

Nadia tyli

P o t a p y č i u s. Kalbėk, ko gi tu tyli! O aš, ponaiti, eisiu: man taip pat prieš arbatą apsirengti reikia. (*Iššina*)

KETVIRTOJI SCENA

Leonidas, Nadia ir vėliau Liza

N a d i a. Žinoma, aš mergina prastos kilmės, bet juk ir mes taip pat nenorime, kad apie mus blogai kalbėtų. Teikitės patys spręsti, kas gi mus po tokių kalbų galėtų vesti?

L e o n i d a s. Argi tu išteki?

N a d i a. Taip. Kuri gi mergina nesiliki kada nors ištekėli?

L e o n i d a s. O tu jau turi jaunikį?

N a d i a. Dar ne.

L e o n i d a s (*droviai*). Jei neturi jaunikio, tai tu, gal būt, ką nors įsimylėjusi?

N a d i a. Jūs labai smalsus. Bet ne, nėra ko meluoti, nieko aš nesu įsimylėjusi.

L e o n i d a s (*dar labiau susidrovėjęs*). Pamilk mane.

N a d i a. Prievarta širdžiai neįsakysi.

L e o n i d a s. Kodėl gi? Argi aš tau nepatinku?

N a d i a. Kaipgi jūs galite nepatiktii! Bet jūs mums nelygus! Kokia gali būti čia meilė! Tikra pražūtis. Stai Liza atbėga, tur būt, manęs! Likite sveikas! Viso geriausiol (*Iššina*)

Įeina Liza

L i z a. Ponas, malonėkite! Mamutė parvažiavo.

L e o n i d a s. Lizal

L i z a (*prieidama*). Ko jums reikia?

Leonidas (*apkabina Lizą, ji krūpteli patenkinta*). Kodėl Nardia nenori manęs mylėti?

Liza (*maivydamasi*). Kaip jūs, pone, galvojate! Mes, merginos, žinoma, privalome save saugoti.

Leonidas. Kaip saugoti?

Liza (*žiūri jam į veidą ir šypsosi*). Aišku kaip. Ką čia, lyg jūs mažytis.

Leonidas (*liūdnai*). Ką gi man dabar? Aš jau nebežinau. Visos nuo manęs bėga.

Liza. O jūs nenustokite drąsos; apsisukite kaip reikiant. Juk mūsų širdys taip pat ne akmeninės.

Leonidas. Kas iš to! Aš jos klausiau: ji sako, kad nemyli

Liza. Ak, koks jūs keistas, pone! Ir kas gi mergaičių tiesiai klausia, myli jos ar ne. Nors kuri mergina ir mylėtų, bet nepasakys.

Leonidas. Kodėl gi?

Liza. Sarmata. Tačiau leiskite, pone! (*Išsilaisvina*) Sit ninf¹ ateina.

Leonidas. Po vakarienės ateikite į sodą, kai mamutė nueis miegoti.

Liza. Žiūrėkit, koks jūs mitrus!

Leonidas. Prašau, ateikite.

Liza. Na, pamatysim.

Ieina Vasilisa Peregrinovna

Malonėkite, pone, arbatos, mamutė laukia.

Leonidas. Gerai, tuoj.

PENKTOJI SCENA

Tie patys ir Vasilisa Peregrinovna

Vasilisa Peregrinovna. Mačiau, draugužė, mačiau.

Liza. Nebuvo čia ko matyt. (*Išeina*)

Leonidas. Tai kas, kad matėt? Gal skųsitate? Tai aš pasakysiu, kad jūs meluojate. Kuo labiau patikės: jumis ar manim? (*Padaro grimasą ir išeina*)

---

¹ Nimfa (ninf) liaudis vadina piktą moterį, furiją. (*Autoriaus pastaba.*)

Vasilisa Peregrinovna. Štai visi taip su manim. Jėgų nebeturiu! Visai širdis nusikamavo. Kankinė aš šiame pasauly.
(Ištūžusi nuskina gėlę ir plėšo lapelius) Rodos, jei būtų mano valia, štai taip jus visus! Šitaip jus visus! Šitaip jus visus! Palauk tu, vaikeze! Pačiupsi aš tave! Verda mano širdis, verda, kunkuliuoja. O dabar eik ir šypsokis poniai, lyg kokia kvailė! Tai gyvenimas; tai gyvenimas! Nusidėjėliai pragare taip nesikankina, kaip aš šituos namuos kankinuosi. *(Išėina)*

A N T R A S I S   V E I K S M A S

Svetainė. Tiesiai — atidarytos durys į sodą, durys iš šonų, vidury apvalus stalas

PIRMOJI SCENA

Pro šonines duris įeina Liokajus virtuvu ir Mergina arbatiniu servizu nešini, pastato vieną ir kitą ant stalo ir išeina. Gavrilovna ir Potapyčius įeina paskui juos. Gavrilovna ruošia arbatą. Vasilisa Peregrinovna ateina iš sodo

Vasilisa Peregrinovna. Jūs, mano miela, man visuomet tik vieno vandens pripilat.

Gavrilovna. Stiprią arbatą jums nesveika gerti, gerbiamoji.

Vasilisa Peregrinovna. Be reikalo jūs manimi rūpinatės!

Gavrilovna. Ji krūtinę džiovina, o jūs ir taip jau visai išdžiūvate.

Vasilisa Peregrinovna. Tai gyvenimas! Tai gyvenimas! Ne nuo arbatos aš, mieloji, išdžiūvau, o nuo žmonių skriaudų.

Gavrilovna. Jau jus nuskriaus! Jūs pati visus skriaudžiate, tartum jus kas spirgintų.

Vasilisa Peregrinovna. Tu nedrįsk su manim taip kalbėti! Visada atmink, kas aš. Aš pati buvau dvarininkė; man tokios va kaip tu cyptelt nedrįsdavo, ant siūlelio vaikščiodavo. Aš neleisdavau tokioms kaip jūs nosies riesti.

Gavrilovna. Buvo, bet pražuvo. Dėl to va badžiai karvei dievas ragų neduoda.

Vasilisa Peregrinovna. Išgamos jūs, nevidonai! Mirties jūs mano trokštate. Greitai aš numirsiu, greitai; jaučia mano širdis artėjantį galą! (*Pakeldama akis į dangų*) Tepridengia mane nuo žmonių grabo lenta! Priglausk mane, juodoji žemele! Tai bus jums džiaugsmo, tai bus linksmybės!

Potapyčius. Kas mums! Kas mums iš to!.. Gyvenkite saulė Gavrilovna. Kol dievas jūsų nuodėmes pakenčia.

Vasilisa Peregrinovna. Už savo nuodėmes aš jau čia prisikentėjau; svetimas nuodėmes dabar apverkiu.

Gavrilovna. Jau geriau jūs svetimų nuodėmių neliestumėte. Mirti rengiatės, o svetimomis nuodėmėmis rūpinatės. Negi jūs nesibijote?

Vasilisa Peregrinovna. Ko bijoti? Ko man bijoti?

Gavrilovna. Ogi to, kuris su šake sėdi. Jis jau, tur būt, laukia.

Vasilisa Peregrinovna. Kur aš! Kur aš! Dieve manol Tarytum kokiam dumblyne, išgamos...

Iš kairės pusės įeina: Ulanbekova, Nadia, Liza ir Griša

ANTROJI SCENA

Tie patys, Ulanbekova, Griša, Nadia ir Liza

Vasilisa Peregrinovna. Pasimelsti, geradare mūsų, teikėtės?

Ulanbekova. Taip, buvau nuvažiavusi į miestą vakarinių pamaldų išklaudyti, šiandieną ten šventė.

Vasilisa Peregrinovna. Ar daug nevertų žmonių malonėmis apdovanojote?

Ulanbekova. Ne, tiktai į Tuščiąją gatvę buvau užvažiavus, pas senį Negligentovą. Prašė mane padėti jo sūnėnui rasti tarnybą, juk jis mano krikštasūnis. Gaila tų žmonių!

Vasilisa Peregrinovna. Jau jūs, motušėle, visų geradarė. Visų, visų! Net ir tų, kurie jūsų žvilgsnio neverti, jūs ir tiems maloninga.

Ulanbekova. Negalima juk, mano miela! Reikia daryti arštimui gera.

Vasilisa Peregrinovna. Bet ar jaučia jie tą gerą? Ar gali jie suprasti, bejausmiai gyvuliai, kokia jūs jiems atlaidi?

Ulanbekova. O man vis tiek, mieloji! Dėl savęs reikia gera daryti, savo sielai. Iš ten užsukau pas apskrities viršininką, prašiau, kad Negligentovą stalo viršininku paskirtų.

Vasilisa Peregrinovna. Bet, geradare, ar verta...

Ulanbekova. Nepertrauk! Keistas žmogus mūsų apskrities viršininkas; aš jo prašau, o jis sako, vietos nėra. Aš jam sakau: jūs, atrodo, nesuprantate, kas jus prašo? Ką gi, sako, negi dėl jūsų krikštasūnio aš gerą žmogų išvarysiu. Įžūlus žmogus! Tačiau pažadėjo!

Vasilisa Peregrinovna. Kaip jis drįsta! Aš net negaliu suprasti, kaip jo liežuvis apsvirtė jums prieštarauti. Jau iš karto matyti, kad žmogus neišauklėtas. Sakysim, Negligentovas dėl savo gyvenimo būdo nevertas net, kad apie jį daug kalbėtų, tačiau jums prašant jis privalo padaryti dėl jo viską pasauly, nežiūrint, kad ir koks jis būtų niekšas.

Ulanbekova. Tu neužmiršk, kad jis mano krikštasūnis.

Vasilisa Peregrinovna. Aš apie tai jums ir kalbu, geradare; jis jūsų krikštasūnis, na, ir baigtas dalykas, ir jokių kalbų jis neprivalo klausyti. Nes ar maža ką kalba! Va kalba, kad jis visai pasileidęs, kad dėdė jam teisme buvo suradęs vietą, o jis slapstosi; visą savaitę, sako, buvo dingęs, kažkur už keturių varstų, ant vieškelio, šalia smuklės, žuvį gaudęs; ir kad girtauja ne pagal savo amžių. Bet kas kam rūpi — vadinasi, jis vertas to, jei jūs dėl jo prašote.

Ulanbekova. Aš šito negirdėjau ir girto jo niekad nesu mačiusi; o apskrities viršininką dėl jo aš prašiau todėl, kad jis mano krikštasūnis. Aš jam kaip motina.

Vasilisa Peregrinovna. Žinau, geradare, žinau; visi tai žino, kad jūs, jei panorėsite, tai ir iš purvo ištrauktą galite žmogumi padaryti, o nepanorėsite, tai nors ir protingiausias būtų, bet taip ir žus niekingu žmogum. Pats kaltas, kad nemokėjo nusipelnyti.

Ulanbekova. Aš, rodos, niekam pikta nepadariau.

Vasilisa Peregrinovna. Ką pikta? Jūs dėl savo angeliškos širdies ir musės nenuskriausite! Na, žinoma, visi mes žmonės nuodėmingi, reikalų gi jūs turite daug; visiems negalima įtikti! Jeigu, tiesą sakyti, geradare jūs mano, tai nemaža žmonių ir verkia dėl jūsų.

Ulanbekova. Kas dėl manęs verkia? Ką tu meluojį?

Vasilisa Peregrinovna. Jūs, geradare mano, visko gi žinoti negalite. O ir neverta jums, kaip ponial, dėl kiekvieno šlamšto jaudintis. O jei ir verkia, ką jų žiūrėti, ar verti jie to? Jūs jau kitiems daug gero darote, tai jums, mūsų geradare, dievas atleis.

Ulanbekova. Aš vis dėlto noriu žinoti, ką aš nuskriaudžiau?

Vasilisa Peregrinovna. Yra toklų, geradare.

Ulanbekova (*griežtai*). Bet kas gi, sakyki!

Vasilisa Peregrinovna. Nerūstaukit, geradare! Aš taip pasakiau dėl to, kad pati žinote, kokie šiais laikais žmonės opūs pasidarė, viskuo nepatenkinti.

Ulanbekova. Tu pasakei tą todėl, kad padarytum man kokį nors nemalonumą.

Vasilisa Peregrinovna. Tegu žemė mane praryja!

Ulanbekova. Jau aš tave pažįstu. Tu nenurimsi, jei ko nors įželdžiančio nepasakysi. Prašau būti atsargesnė, nes kai išvesi mane iš kantrybės, bus blogiau.

Tyla

Duokite arbatos.

Gavrilovna. Tuoj, ponia. (*Pripila du puodukus*)

Potapyčius paduoda Ulanbekovai ir Vasilisai Peregrinovnai

Ulanbekova. Pripilk ir Grišai, jis šiandieną važiavo kartu su manim, pavargo.

Gavrilovna. Pripilsiu, ponia. (*Pripila ir paduoda Grišai*)

Griša. Kodėl pieno taip mažai įpylei? Gaila tau, ar ką?

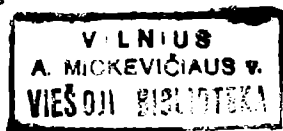
Gavrilovna (*pripila pieno*). Ir taip jau tave kaip veršiuką girdo pienu.

Griša ima puoduką ir išeina pro duris į sodą

Ulanbekova. Aš galvojau štai Nadią leisti už Negligentovo — tinkamai apdovanojus, suprantama. Tu sakai, kad jis nedorai gyvena, tad reikia pasiskubinti su vedybomis. Ji mergaitė gerai išauklėta, prižiūrės jį, kitaip jis, būdamas viengungis, visiškai ištvirks. Viengungio gyvenimas labai gadina jaunuolius.

Nadia (*Lizai*). Girdi, Liza? Kas gi tait Dieve manol!

Liza. Šit ir klausyk, o kalbėti nevalia.

Vasilisa Peregrinovna. Seniai, geradare, laikas ją išleisti; ko jai čia slankiotil Be to, sūnelis jūsų, mūsų angelėlis, čia atvažiuo.

Ulanbekova. Ak, liaukis! Ką čia prasimanai! Jis visai vaikas.

Vasilisa Peregrinovna. Vaikas, geradare! Jau nėra ko sakyti, davė jums dievas sūnų džiaugsmui ir pagūdai. Ir mes visi juo negalime atsidžiaugti. Tartum saulė kokia pas mus pasirodė. Toks geras, toks linksmas, toks meilus visiems! O jau paskui mergiotes taip ir bėgioja, praeiti nė vienai neleidžia; o jos, kvailės, džiaugiasi — neatsidžiaugia, taip ir žvengia.

Ulanbekova. Meluoja tu! Man rodos, jis mergaičių ir pamatyt niekur negali, jos visą dieną savo pusėj ir niekur nevaikšto.

Vasilisa Peregrinovna. Ak, geradare! Juk mergos jokie užraktai nesulaikys, jei ji sumanys ką padaryti.

Ulanbekova. Girdi, Gavrilovna! Tu prižiūrėk merginas. Žinai, aš ištvirkimo nepakenčiu. Pasakyk tai visiems griežtų griežčiausiai. (*Vasilisai Peregrinovnai*) Bet ne, šito negali būti. Tu tik nervini mane tokiais niekais. Et, kokia tu piktaliežuvė! Ir labai reikėjo čia tau plepėti! Dabar aš visą laiką apie tai galvosiu. Tai, žiūrėk, Gavrilovna!

Gavrilovna. Ko jūs, ponია, klausote jos!

Vasilisa Peregrinovna. O ką gi, geradare, argi aš ką bloga kalbu! Ar išdrįsčiau aš pagalvoti apie jį, apie angelėlį? Žinoma, dar vaikas, pažaišti nori, o čia draugų nėra: jis ir žaidžia su mergiotėmis.

Ulanbekova. Nuodingas tavo liežuvis. (*Susimąsto*)

Potapyčius paima puodukus. Gavrilovna pripila ir paduoda. Griša ateina iš sodo, stumteli Gavrilovną ir linkteli, kad dar įpiltų. Gavrilovna pripila. Griša išeina

O Nadią vis dėlto reikia už vyro išleisti.

Nadia (*beveik verkdamą*). Geroji ponია, aš tiek jūsų malonių esu patyrusi, kad ir išreikšti negaliu. Atleiskite man, kad aš drįstu dabar jums sakyti: dėl jūsų rodomo man palankumo, aš visai kitokios malonės iš jūsų tikėjau. Kuo gi aš jums, geroji, dabar neįtikau, kad jūs norite mane už girtuoklio išleisti?

Ulanbekova. Tu, mieloji, apie tai spręsti negali, tu mergina. Tu privalai visur pasitikėti manimi, savo geradare. Aš tave

užauginau, aš tave ir aprūpinti privalau. Taip pat tu neprivalai užmiršti, kad jis mano krikštasūnis. Už garbę dėkoti turėtum. Ir štai ką aš tau dar pasakysiu kartą visam laikui: aš nemėgstu, kai samprotauja, tiesiog nemėgstu, ir viskas. Šito aš niekam negaliu leisti. Aš nuo jaunų dienų įpratau, kad kiekvieno mano žodžio klausytų; laikas tau būtų tą žinoti! Ir man labai keista, mano miela, kad tu išdrįsai man prieštarauti. Aš matau, kad išpaikinau tave; o jūs, tuoj ir išpuikstate.

Nadia verkia

Vasilisa Peregrinovna. Jausti privalo žmogus, geradare, jausti! O ką jie gali jausti, išskyrus nedėkingumą.

Ulanbekova. Ne su tavim kalbu! Ko tu į kiekvieną dalyką kišies! (*Nadiai griežtai*) Na, o kas čia dabar? Tu dar verki! Kad tų ašarų nebūtų!

Nadia verkia

Aš tau sakau. (*Atsistoja*) Man jūsų ašaros visai nieko nereiškia. Jeigu jau aš panorėsiu ką nors savaip padaryti, aš padarysiu, nieko pasaulyje nepaklausysiu. (*Atsisėda*) Ir ateity žinok, kad tavo užsispyrimas nieko nepadės; tu tik supykinsi mane.

Nadia (*verkdamą*). Aš našlaitė, poniai! Jūsų valia visur.

Ulanbekova. O kaipgi! Suprantama, mano valia; dėl to, kad aš tave užauginau; o tai tas pats, kas ir gyvybę duoti.

[eina Leonidas

TREČIOJI SCENA

Tie patys ir Leonidas

Leonidas. Sveika, mamytel

Ulanbekova. Sveikas, mano draugel! Kur tu buvai?

Leonidas. Medžiojome su Potapyčium; aš, mamyte, dvi antis nušoviau.

Ulanbekova. Negaili tu motinos; argi, turint tavo sveikatą, galima eiti medžioti! Susirgsi dar, apsaugok viešpatie, tuomet tu tiesiog nužudysi mane! Ak, dieve mano, kiek aš prisikentėjau dėl to vaiko! (*Susimąsto*)

Gavrilovna. Pone, arbatos reikia?

Leonidas. Ne, nenoriu.

Ulanbekova. (*Vasilisai Peregrinovnai*). Kai aš jį pagimdžiau, aš labai ilgai sirgau; paskiau jis visą laiką sirguliavo, taip ir augo liguistas. Kiek aš dėl jo ašarų išliejau! Būdavo, žiūriu į jį, o ašaros taip ir rieda: ne, neteks man jo pamatyti gvardiečio mūduru. Bet sunkiausia man buvo, kai tėvas dėl ligos turėjo jį į civilinę mokyklą atiduoti. Kiek man kaštavo, mano miela, atsisakyti minties, kad jis nebus kariškis. Aš pusę metų sirgau. Tu įsivaizduok, mano miela, kai jis baigs kursą, jam duos tokį pat laipsnį, kokį duoda raštininkams — popaičiams! Į ką tai panašu? Karinėje tarnyboje, ypač kavalerijoje, visi laipsniai kilmingi; net junkeris, ir tai jau iš karto matyti, kad bajoras. O ką reiškia gubernijos sekretorius arba tituliarinis patarėjas? Kiekvienas gali būti tituliariniu patarėju: ir pirklys, ir seminaristas, ir net miestelėnas. Tik reikia pasimokyti ir patarnauti. Kitas ir iš miestelėnų gabus mokslui, ims ir pralenks laipsniu. Kokia gi čia tvarka! Kokia gi čia tvarka! Na tiek tol (*Numojus ranka, nususuka*) Nemėgstu aš nieko smerkti, ką aukštoji vadovybė nustato, ir kitiems neleidžiu, bet šito tai jau nepagirsiu. Visuomet sakysiu, kad tai neteisinga, neteisinga.

Leonidas. Kodėl Nadia apsiverkusi?

Vasilisa Peregrinovna. Seniai neplakta.

Ulanbekova. Tas, mano drauge, tau nesvarbu. Nadia, eik iš čia, tau čia nėra kas veikti.

Nadia išeina

Leonidas. O aš žinau kodėl: jūs ją norite išleisti už vyro.

Ulanbekova. Išleidžiu aš ją, ar ne, tai, mano drauge, ne tavo dalykas. Be to, aš nemėgstu, jei kas kišasi į mano parėdymus.

Vasilisa Peregrinovna. Koks jūs protingas, viską jūs žinote, viskuo jūs domitės!

Leonidas. Ak, mamyte, aš ir nesikišu į jūsų dalykus. Tik kad jis girtuoklis.

Ulanbekova. Ir vėl, tai ne tavo dalykas. Leisk apie tai motinai spręsti.

Leonidas. Man, mamyte, tik gaila jos.

Ulanbekova. Visa tai puiku, mano drauge, bet aš norėčiau žinoti, iš kur tu sužinojai, kad aš išleidžiu Nadią už vyro. Jeigu tai kas nors iš dvariškių...

Leonidas. Ne, mamyte, ne.

Ulanbekova. Iš kurgi tu galėjai sužinoti! Kada gi suspėjo pasakyti! (*Gavrilovnai*) Būtinai sužinok!

Leonidas. Ne, mamyte, man pasakojo pats jos jaunikis.

Ulanbekova. Koks jaunikis?

Leonidas. Aš nežinau koks! Jis sakosi, valdininkas esąs, tokia keista pavarde: Negligentovas. Koks jis juokingas! Jis sakosi jūsų krikštasūnis esąs ir nieko nebijąs. Dabar girtas šoka sode.

Ulanbekova. Girtas, mano namuose!

Leonidas. Norite, aš jį pašauksiu. Potapyčiau, pašauk Negligentovą! Jis sakė, kad jūs šiandien buvote pas jo dėdę ir žadėjote leisti už jo Nadią. Dabar jau jis iš anksto skaičiuoja, kiek pajamų turės teisme, arba chaltūroje, kaip jis sako. Koks jis juokingas! Jis man atvaizdavo, kaip jį mokė mokykloje. Norite, aš jį priversiu jūsų akivaizdoje?

[eina Potapyčius ir Negligentovas

KETVIRTOJI SCENA

Tie patys, Negligentovas ir Potapyčius

Ulanbekova. Ak, ak, koks šlykštus! Nesiartink prie manęs! Negligentovas. Dėdė siuntė padėkoti už jūsų malones.

Leonidas. Jis, mamyte, sako, kad jį daug mokė, tiktai niekaip negalėję išmokyti.

Negligentovas. Nejmanoma: iš mažens neturėjau palinkimo į mokslą; po penkiasdešimt ir po šimtą rykščių kasdien gaudavau, bet supratimas nepadidėdavo.

Leonidas. Ak, mamyte, kaip jis juokingai pasakoja apie savo mokslą! Šit pasiklausykite. Na, o kaip tu lotynų kalbos mokėsi?

Negligentovas. Turpissime!

Ulanbekova (*patraukdama pečiais*). Kas tai? Ką reiškia?

Negligentovas. Be galo šlykštu.

Leonidas. Ne, palaukite, o ką mokytojas su tavim darė?

Negligentovas (*kvatoja*). Verta juoko. Kartą, po žiaurių kankinimų, liepė dviem mokiniam užnerti man ant kaklo diržą ir vedžioti pajuokai po turgų.

Ulanbekova. Kaipgi tave į tarnybą priėmė, jeigu tu nieko neišmokai?

Negligentovas. Įtakingų asmenų užtarimo dėka.

Leonidas. Na, o iš mokyklos tave išvarė?

Negligentovas. Neišvarė, o pašalino už tai, kad buvau per senas.

Leonidas. Kaip per senas?

Negligentovas. Kadangi aš, nepaisant mokslo ilgumo ir didžiuliu kankinimų, vis likdavau toje pačioje klasėje, tai išaugau ir subrendau labiau už savo vienamečius, todėl ir buvau pašalintas už tai, kad esu per senas. Daugiausia gi aš nukentėjau dėl to, kad vadovybė kyšius imdavo. Mūsų rektorius mėgdavo aukas ir savaitę prieš egzaminus išsiuntinėdavo mus visus pas tėvus dovanų. Pagal šių dovanų vertę ir kiekį mes ir būdavome keliami į aukštesnes klases.

Leonidas. O kokio tu buvai elgesio?

Negligentovas. Smerktino.

Ulanbekova. Kas gi čia! Dieve mano! Eik lauk, mielas, eik lauk!

Leonidas. Ak, mamyte, jis labai juokingas, nevarykite jodar. Negligentovai, pašok!

Negligentovas (*šoka ir dainuoja*).

Eisiu, eisiu piauti
į žalią lankelę.

Griša kvatoja

Ulanbekova. Liaukis, liaukis!

Negligentovas nustoja

(*Grišai*) Ko tu juokiesi?

Griša. Jau labai juokingai šoka narys.

Ulanbekova. Kodėl narys?

Griša. Nagi jis mums sako, kad jis teisimo narys, o ne raštinkinias. Taip jį nariu ir vadina.

Negligentovas. Nariu aš vadinu save, nors ir melagingai, bet iš tikrųjų tam, kad mane labiau gerbtų dvaro tarnai ir kad išvengčiau pašaipų ir užgauliojimų.

Ulanbekova. Eik lauk ir nedrįsk man niekad pasirodyti.

Negligentovas. Dėdė sako, kad aš, viengungiu gyvendamas, nuslydau į paleistuvystę ir galiu joje paskęsti, jeigu jūs neapdovanosite manęs savo malonėmis.

Ulanbekova. Ne, ne, niekuomet!

Negligentovas (*ant kelių*). Dėdė man liepė jus su ašaromis maldauti, todėl, kad aš žuvęs žmogus, daugelio ydų apsėstas, ir be jūsų malonių negaliu būti tarnyboje pakenčiamas.

Ulanbekova. Pasakyk savo dėdei, kad aš jus visuomet globošiu; o tu apie nuotaką nė negalvok. Eik, eik!

Negligentova s. Dėkojame, kad neapleldžiate! (*Grišai*)
Prašykis ponios į vaikštynes ir pasivykl! (*Išeina*)

PENKTOJI SCENA

Tie patys be Negligentovo

Ulanbekova. Kaip galima apsirikti nepažįstant žmogaus! Pluši dėl jų, rūpiniesi, o jie to neįvertina. Jau norėjau suteikti laimę tam berniukui, o jis girtas lenda į namus. Jeigu jau turi tą silpnybę, tai bent stengtųsi slėpti ją nuo manęs. Tegu geria ten, kur tik nori, bet kad aš to nematyčiau! Tuomet bent žinočiau, kad jis gerbia mane. Koks storžievis! Koks įžūlus! Ko gi jis bijos, jei manęs nebijo?

Leonidas. Ak, koks jis juokingas! Jūs, mamyte, nepykite ant manęs! Kai aš sužinojau, kad jūs norite leisti už jo Nadią, man pasidarė jos gaila. Jūs tokia gera! (*Bučiuoja jai ranką*) Aš nenorėjau, kad jūs pasielgtumėt neteisingai.

Ulanbekova. Su tais žmonėmis nenusidėjęs nusidėsil! (*Bučiuodama jį*) Tu turi puikią sielą, mano drauge! (*Vasilisai Peregrinovai*) Aš visuomet tikėjau, kad kartais kūdikio lūpomis pats dievas kalba. Liza, eik, pasakyk Nadieždai, kad ji nebevertų, aš išvariau jos jaunikį.

Liza. Klausau! (*Išeina*)

Griša (*prieina siūbuodamas ir atsistoja laisvo, nesivaržančio žmogaus poza*). Ponia!

Ulanbekova. Ko tau?

Griša. Leiskite man nueiti į miestą; šandie ten šventė.

Ulanbekova. Ko tau ten eiti? Girtų pažiūrėti?

Griša (*sudeda rankas užpakaly*). Leiskite.

Ulanbekova. Nėra ko ten eiti, nėra kol

Griša. Jau leiskite, ponia.

Ulanbekova. Sakau tau, kad nėra reikalo. Tie paslinkiminimai tik jaunimą tvirkina. Visokių ten šlykštybių prisiklausysi! Tu dar berniukas, tau ten nėra kas veikti!

Griša. Ne, tai jau leiskite!

Ulanbekova. Būk namie. Išmesk iš galvos tas kvailybes!

Griša. O kaipgi taip! Tarnauji, tarnauji, o jau pasivaikščirot niekad negalima.

Vasilisa Peregrinovna. Ak-ak-ak, ak-ak-ak! Koks tu išpaikintas! Koks tu išpaikintas!

Ulanbekova. Ko tu kudakini kaip višta! Tylėk!

Vasilisa Peregrinovna. Ir kaip čia, geradare, tylėsi? Toks neįturtumas! Toks nedėkingumas! Širdis nesitveria.

Ulanbekova. Aš tau įsakau tylėti, tai tu ir tylėk.

Griša. Tai jau jūs leiskite.

Vasilisa Peregrinovna. Argi jo nemyli, argi jo nelepina, rodos, labiau už tikrą sūnų!

Ulanbekova (*tryptelėjęs koja*). Citl.. Aš tave išvarysiu.

Griša. Aš labai noriu į vaikštynes, tai jau leiskite!

Ulanbekova. Na, eik, tiktai grįžk anksčiau!

Griša. Klausau!

Vasilisa Peregrinovna. Rankelę pabučiuok, kvaily!

Griša. Ko jūs mane mokote, aš pats žinau. (*Bučiuoja poniai ranką ir išeina*)

Ulanbekova. O tave, mano miela, jei aš dar kada nors išgirsiu ką panašaus kalbant, liepsiu šluotomis iš kiemo išvaryti. (*Išeina*)

Vasilisa Peregrinovna stovi apstulbusi

ŠEŠTOJI SCENA

Tie patys be Ulanbekovos, vėliau Liza

Leonidas. Tai ką, susilaukėt? Taip ir reikial

Vasilisa Peregrinovna. Sulauksim ir mes šviesios dienos.

Įeina Liza

Liza (*tyliai Leonidui*). Nadia liepė jums pasakyti, kad vakare mes ateisime į sodą.

Leonidas. Pabučiuok ją nuo manęs.

Gavrilovna. Duok dieve, jums sveikatos, ponaiti, kad mus užtariate. Nuskriausti mus kiekviena menkysta moka, tik užtarti nėra kam. Už tai aname pasauly jums gausiai atlygins, ponaiti.

Leonidas. Aš visuomet už jus pasiruošęs. (*Išėina pasišokinėdamas į dešinę*)

Gavrilovna. Dėkui tau balandėli! (*Išėina su Liza į kairę*)

SEPTINTOJI SCENA

Vasilisa Peregrinovna ir Potapyčius

Vasilisa Peregrinovna. Ko gi tu manęs neskriaudi? Jie skriaudžia, o tu ko gi? Girdėjai, pati jau mušti nori; šluotomis, sako, liepsiu. Kad ji nusprogtų!

Potapyčius. Aš ką gi... Kam gi man žmogų skriausti? O ką ten ponai... tai aš nežinau, gal taip ir reikia.

Vasilisa Peregrinovna. Ar matai tu, kas namuose darosi? Matai? Supranti tu, ar ne? Kai ėmiau apie Grišą kalbėti, girdėjai, kaip pati sumaurojo? Girdėjai, kaip sušnyptė?

Potapyčius. Kas man! Aš, iš ponios malonės, prie savo pareigų... aš visą tvarką palaikau... O kas man rūpi? Jei ne mano reikalas, tai aš ir nežinau.

Vasilisa Peregrinovna. O matei, kaip Nadka ir Lizka žiūrėjo į mane? Matei, kaip gyvatės žiūrėjo? Oi, reikia jas sekti, oi, reikia!

Potapyčius, numojęs ranka, išėina

È, tu, senas kvailys! Tai žmonės! Tai žmonės! Nėra su kuo ir pakalbėti, širdį nuraminti. (*Išėina*)

TREČIASIS VEIKSMAS

*Sodo dalis; užpakaliniame plane tvėnkyns, prie kranto laivelis.
Sviesi naktis. Tolumoje girdėti daina. Scena kurį laiką tuščia*

PIRMOJI SCENA

Įeina Nadia ir Liza

Liza. Ak, Nadia, ką mes darome! O jei ponia sužinotų, tuomet jau atsiveikink su pasauliu.

Nadia. Jei tu bijai, tai eik namo.

Liza. Ne, jau aš palauksiu tavęs. O vis dėlto, ką bekalbėtum, baisu, mergele! Apsaugok viešpatie, jei sužinotų!

Nadia. Įsikandai vis tą patį! Bijai vilko — neik į girią.

Liza. Bet kas tau pasidarė? Tu anksčiau ne taip kalbėdavai; anksčiau slėpdavais, o dabar pati eini pas jį.

Nadia. Taip, anksčiau bėgdavau nuo jo, dabar ne. (*Stovi susimąsčiusi*) Dabar ir pati nežinau, kas man pasidarė! Kai ponia man šiandieną pasakė, kad nedirščiau kalbėti, o eičiau už ko palieps, taip man širdį ir suspaudė. Koks, pagalvoju, mano gyvenimas, viešpatie! (*Verkia*) Kokia nauda iš to, kad gyvenu dorai, kad saugau save ne tik nuo kokio žodžio, bet ir nuo žvilgsnio! Man net pikta pasidarė ant savęs. Kam, galvoju, man saugoti save? Nenoriu, nenoriu! O pačiai širdis taip ir apmirė: rodos, pasakys ji dar žodį, ir aš vietoje numirsiu.

Liza. Ką tu kalbi! Aš juk maniau, kad tu juokais pas poną išėjai.

Nadia. Kokie juokai! Negaliu aš skriaudos pakęsti! Negaliu!

Tyla

Ak, Liza, jei būtų gyvenimas geresnis, neičiau aš naktį į sodą. Atsimeni, būdavo, kaip aš apie save galvodavau, o ir tu pati, tur būt, taip pat manydavai, kad, šit, tu dora mergaitė, gyveni, lyg koks paukštelis; staiga tau patiko koks žmogus, jis tau peršasi, dažnai ateina pas tave, bučiuoja tave... tau ir gėda jo, ir džiaugiesi tu juo. Viskas taip gerai. Nors ir skurdžiai, nors, gal būt, sėdi tu su jaunikiu šeimyninėje, bet jaučiesi lyg kunigaikštytė, tartum tau kiekvieną dieną šventė. Paskui sutuoks, visi tave sveikins. Nors ir sunku bus gyventi ištekėjus, gal būt, darbo bus daug, bet užtat gyveni tu kaip rojui; lyg didžiuojies kuo.

L i z a. Aišku, mergele.

N a d i a. O kai tau pasako: tekėk už girtuoklio, ir dar nedrįsk kalbėti, ir paverkti nedrįsk... Ak, Liza! Ir kai pagalvoji, kad tas biauirus žmogus pradės tyčiotis iš tavęs, kraipytis ir savo valdžią rodyt, supranti, pražudys jis tavo amželį veltui! Pasensi be laiko. (*Verkia*) Tik širdį sau draskai apie tai kalbėdamas. (*Numojusi ranka*) Tai jau geriau tada jaunasis ponas.

L i z a. Ak, Nadia! Nei tu taip nekalbėtum, nei aš klausyčiau.

N a d i a. Gana. Liza, kodėl tu prieš mane nori pasirodyti tokia kukli! Na, o pati ką, jei tave ponas pamiltų?

L i z a (*užsikirsdama*). Na, kažin! Zinoma, ką čia kalbėti... pagunda didelė.

N a d i a. Na tai šit...

Tyla

Aš tau, Liza, šit ką norėjau pasakyti, kaip man atsitiko: kai man pradėjo lįsti tokios mintys į galvą, ir kai aš ėmiau, Liza, galvoti apie poną, tai jis man mielas pasidarė!.. Toks mielas, kad ir apsakyti sunku!.. Seniau, kai jis man meilinosi, buvo neįdomu; o dabar lyg mane kas trauktų prie jo.

L i z a. Ak, mergele! Sakyk tu man, matyt, jau toks likimas!

N a d i a. Ir tokia many drąsa atsirado: nieko aš nebijau! Rodos, kapok mane į gabalėlius, aš vis tiek savo padarysiu. Ir kodėl taip, nežinau.

Tyla

Laukiu ir negaliu sulaukti nakties! Taip, rodos, skriste nuskrisčiau pas jį. Viena tik galvoju, kad esu bent graži, bus dėl ko jaunystę prisimint. (*Susimąsto*) Manau sau: toks jaunas ir gražus!

Ar verta aš, kvailė, kad jis pamiltų mane? Apkerpėčiau čia, šitame užkampyje, jeigu ne jis.

L i z a. Kas tau, Nadia, tu tartum nesava?

N a d i a. Taigi, nesava. Kol ji mane lepino ir puoselėjo ir aš galvojau, kad aš toks pat žmogus kaip ir visi žmonės, ir mano mintys apie gyvenimą buvo visai kitokios. O kai pradėjo ji man įsakinėti kaip lėlei ir kai pamačiau, kad aš jokios laisvės, jokio užtarimo neturiu, tai apėmė mane, Liza, įniršimas. Kur dingo baimė, kur gėda — nežinau. Nors ši diena mano, galvoju, o toliau kas bus, tas, nieko nė žinoti nenoriu! Tegu išvaro nors ir už pie-mens, tegu užrakina trimis dešimtimis spynų kokioj nors pilyje — man vis tiek.

L i z a. Rodos, ponas ateina.

L e o n i d a s pasirodo iš priešingos pusės, užsimitęs apsiaustą

N a d i a. Na, ar ne gražuolis, a? Liza!

L i z a. Ak, liaukis! Tu kaip ligonė, ar pamišusi.

ANTROJI SCENA

Tie patys ir Leonidas

L e o n i d a s (*prieidamas*). O aš maniau, kad tu mane apgau-si — neateisi.

N a d i a. Kodėl jūs taip manėte?

L e o n i d a s. Juk tu sakei, kad nemylī manęs.

N a d i a. Daug ką mergaitės kalba, o jūs jomis netikėkite. Kaip jūsų nemylėsi, tokio gražuolio.

L e o n i d a s (*nustebęs*). Ką tu, Nadia! (*Ima jos ranką, kiek palaiiko, paskui bučiuoja*)

N a d i a (*išsigandusi ištraukia ranką*). Ak! Ką jūs darote! Ba-landėli, ponas! Kaip jums ne gėda?

L e o n i d a s. Aš tave labai myliu, Nadia!

N a d i a. Mylite! Na tai ką gi, pabučiuotumėt mane.

L e o n i d a s. Galima, Nadia, a? Tu leisi?

N a d i a. O kas čia tokio!

L e o n i d a s (*atsigrįžęs*). Ak, ir tu, Liza, čia...

L i z a. Išėsiu, išėsiu! .. netrukdysiu.

L e o n i d a s (*susigėdęs*). Aš visai ne todėl. Ką tu išsigalvojil ..

L i z a. Na jau, negudraukite. Mes žinome... (*Nueina už krūmų*)

Leonidas. Tai tu man leisi pabučiuoti tave? (*Droviai bučiuoja*) Ne, duok man ranką pabučiuoti.

Nadia (*slepia ranką*). Ne, ne, kaip galima? Ką jūsi..

Leonidas. Kodėl gi? Ar tu žinai: tu man dabar brangesnė už viską pasauly.

Nadia. Argi tai tiesa?

Leonidas. Juk manęs dar niekas nemylėjo.

Nadia. Jūs nemeluojate?

Leonidas. Ne, tikrai.. Tikrai, niekas nemylėjo. Dievažil!

Nadia. Nesidievagokite, aš ir taip tikiu.

Leonidas. Einam, atsisėskim ant suoliuko.

Nadia. Einam. (*Atsisėda*)

Leonidas. Ko tu taip drebi?

Nadia. Argi aš drebu?

Leonidas. Drebi.

Nadia. Tur būt, sušalau truputį.

Leonidas. Leisk, aš tave pridengsiu. (*Apgaubia ją apsiausto skvernu ir apkabina, Nadia ima jo rankas ir laiko*)

Nadia. Na, šit sėdėkime taip ir kalbėkime.

Leonidas. O apie ką gi mes kalbėsime? Aš tik viena tau ir tesakysiu, kad myliu tave.

Nadia. Jūs kalbėsite, o aš klausysiuos.

Leonidas. Bet, jei vis tą patį kalbėsiu, nusibos.

Nadia. Jums, gal būt, nusibos, o man niekad nenusibos.

Leonidas. Na, gerai, aš kalbėsiu. Aš myliu tave, Nadenka. (*Atsisetoja ir bučiuoja ją*)

Nadia. Ką jūsi! Sėdėkite ramiai, kaip buvo sutarta.

Leonidas. Taip, sudėjus rankas, ir sėdėti?

Nadia (*juokdamasi*). Taip ir sėdėti. Šit, girdite, lakštingala girioj čiulba. O jūs sėdėkite ir klausykite. Kaip gera taip klausytis!

Leonidas. Kaip taip?

Nadia. Nagi taip, kaip mudu sėdime. Rodos, visą gyvenimą aš taip sėdėčiau ir klausyčiausi. Kas gali būti geresnio, ko daugiau reikia...

Leonidas. Nadenka, bet juk tai nuobodu, iš tikrųjų.

N a d i a. Šit jūs kokie, vyrail! Jums jau tuoj ir nuobodu pasidaro. O aš, šit, pasiruošusi visą naktį prasadėti ir žiūrėti į jus nenuleisdama akių. Rodos, visą pasaulį pamirščiau! (*Jai akys pasidaro pilnos ašarų, ji palenkia galvą, paskui įdėmiai ir susimąsčiusi žiūri į Leonidą*)

Le o n i d a s. Dabar gera būtų valtele pasiirstyti; oras šiltas, mėnulis šviečia.

N a d i a (*išsiblaškiusi ir beveik nesąmoningai*). Kas?

Le o n i d a s. Pasiirstyti valtele; aš tave perkelčiau į salelę. Ten taip gera, salelėj. Na, ką, eisime. (*Ima jai už rankos*)

N a d i a (*susimąsčiusi*). Kur?

Le o n i d a s. Kur, kur? Aš tau sakiau, argi tu negirdėjai?

N a d i a. Ak, atleiskite, balandėli, pone! Aš susimąsčiau ir nieko negirdėjau. Mielas pone, atleiskit! (*Padedą galvą ant jo peties*)

Le o n i d a s. Aš sakiau: plaukim į salelę.

N a d i a (*prisiglausdama*). Ak, kur tik jūs noritel! Nors į pasaulio kraštą! Kad tik su jumis...^{*} Veskite, kur norite.

Le o n i d a s. Nadia, tu tokia gera, tokia meilutė, kad, man rodos, aš pravirksiu, žiūrėdamas į tave. (*Prieina prie valtės*) Lik sveika, Liza.

L i z a (*išeidama iš krūmų, graso*). Žiūrėkit jūs!

Le o n i d a s ir N a d i a sėda į valtį ir nuplaukia

Šit ir nuplaukė! Lauk jų čia! Tai vien tik baimė, daugiau nieko! Naktį, sode, ir dar vienai! Tokia jau mūsų dalia — visko bijok! Ir žmogaus bijok, ir... (*Apsižvalgo*) Juk tai mirtis! Jei žmogus, tai dar galima būtų susikalbėti... Dievulėliau! kažkas eina. (*Ziūri*) Na, nieko; tai mūsų seniai grįžta iš vaikštynių. (*Slepiasi*)

TREČIOJI SCENA

Įeina Potapyčius apsivilkęs miline, su plačiabryle skrybėle ant galvos, su lazda, truputį išgėręs. Gavrilovna su senos mados skrybėlaite. Atsisėda abu ant suolo

P o t a p y č i u s. Ne, tu, Gavrilovna, ne tai... tu nesakyk!.. Mūsų ponias tokias... gera ponias!.. Šit pasiprašėme mes pasivaikščioti, na, sako, eikite... O ką apie ją šneka... to aš nežinau; ne mano dalykas, na, aš ir nežinau.

Gavrilovna. Jei jau mūsų, Potapyčiau, neleistų! Mes ne jaunikliai, neištvirksime.

Potapyčius. Jaunų negalima, dėl to, kad visur, Gavrilovna, blogi pavyzdžiai. Kokius pavyzdžius žmogus prieš save turi, tai ir jis tą patį gali... panašiai kaip...

Gavrilovna. Na, o kam Grišką išleido? Pasakė, neleisiu — na ir neleistų.

Potapyčius. Man neseniai Vasilisa Peregrinovna labai apie Grišką plepėjo... labai plepėjo, o aš nežinau. Ne mano dalykas, aš ir nežinau.

Gavrilovna. Taigi va, tu sakai, pavyzdžiai. Geriau ji pati gerą pavyzdį rodytų! O ji tik rėkia: žiūrėk ir žiūrėk merginų! O ko jų žiūrėti? Mažametės jos, ar ką? Kiekvienas žmogus turi savo protą. Tegu kiekvienas pats apie save ir galvoja. Prižiūrėti reikia tik penkiamečius, kad jie ko neiškrėstų. Koks gyvenimas tų merginų! Nėra pasaulyje blogesnio. O to nenori suprasti: ar daug mergina džiaugsmo gyvenime matol! Na, ar daug? — pasakyk.

Potapyčius (*atsidūsta*). Pilkutėlis gyvenimas.

Gavrilovna. Tas ir yra! Vadinas, pasigailėti jų reikia, o ne skriausti kiekviename žingsnyje. Į ką tai panašul! Jomis ir nepasitiki, tartum jos ne žmonės! Vos tik mergiotė nosį kur iškišo, jau sargai taip ir vaikšto.

Potapyčius. Juk negalima gi...

Gavrilovna. Ko negalima? Viskas galima. Ką tu, Potapyčiau! Įpratai kaip šarka ne savo žodžiais plepėti, o tu pats pagalvok.

Potapyčius. Aš nežinau... Aš nieko nežinau.

Gavrilovna. Griežtumu nieko nepaimsil! Pasakyk joms nors ir tai, kad šit, girdi, už tą ir tą kars — vis dėlto savo darys. Kur daugiau griežtumo, ten ir nuodėmių daugiau. Reikia galvoti žmogiškai. Nesvarbu, kad jos protas išlavintas, o mūsų paprastas, menkutis, bet vis dėlto mes taip negalvojame. Žodžiais tu įsakyk griežčiausiai, o iš tiesų ne kiekvieną kaltą bausk, o kito ir pasigailėk. Kartais atsitinka dėl išdykumo, bet kartais pasitaiko bėda, kad ir pats nesidžiaugi.

Potapyčius. Dabar, jei mane paklausi... Ką aš atsakyti galiu? Na, ką aš tau atsakysiu?

Gavrilovna. Na, ką?

Potapyčius. O šit ką: aš to nežinau, nes tai ne mano dalykas... tai ponios dalykas.

Gavrilovna. Ak tu, senī, senī! Visai tu išprotėjai.

Potapyčius. Aš ką gi... Aš, iš ponios malonės, dabar prie savo pareigų. Aš visus savo reikalus gerai tvarkau... aš nežinau.

Gavrilovna. Einam namo. Kad ir apie mudu ko nepagalvotų.

Išeina

KETVIRTOJI SCENA

Liza (*įeina*). Ir vėl viena! Ką gi tie mano balandėliai? Jie, tur būt, ir užmiršo mane! Kur jau jie dabar mane prisimins! Ak, ir aušti greit pradės! Na, ir tos naktys dabar, už žvirblio snapą trumpesnės. Kaip reikės namo pareiti? Kokia ta Nadia nebaili.

Įeina Vasilisa Peregrinovna

PENKTOJI SCENA

Liza ir Vasilisa Peregrinovna

Vasilisa Peregrinovna. O tu, meilute, ką čia veiki?

Liza. Argi nematote? — vaikščioju.

Vasilisa Peregrinovna. Matau! Kaip nematysi! O kokie čia jūsų pasivaikščiojimai naktimis?

Liza. O kada gi mums vaikščioti? Dieną dirbame, ponams tarnaujame, o naktimis vaikščiojam. Va jumis tai aš stebiuosiu! Negi jūs dieną neprisivaikščiojate, kad dar naktimis norite slankioti ir žmones baidyti, kaip kokia...

Vasilisa Peregrinovna. Na, kokia?.. Sakyk, sakyk!

Liza. Ką? Nieko.

Vasilisa Peregrinovna. Ne, tu pasakei: kaip kokia... Na, tai sakyk dabar, kaip kas kokia?

Liza. Na, pasakiau, tai pasakiau.

Vasilisa Peregrinovna. Ne, nedirsk išsisukinėti! Sakyk!

Liza. Ir ko jūs prikibot! Ko gero, ir pasakysiu. Kaip koks vaiduoklis.

Vasilisa Peregrinovna. Kas, kas? Kaip vaiduoklis?..

Kaip tu drįsti, biauři mergše, a? Ir kas gi čia darosi! Jūs mane gyvą norite į kapus nuvaryti! O aš va surasiu čia tavo meilužį ir nuvesiu jus pas poniją. Tuomet aš pažiūrėsiu, kaip tu užgiedosi.

Liza. Neturiu aš meilužio! Ir nėra ko jums ieškot. Prašau, nors visą sodą apieškokit! O jeigu ir būtų, tai ne jūsų dalykas. Gėda jums apie tai ir kalbėti. Jūs nė žinoti apie tai neprivalote: jūs panelė, tik gėda jums turėtų būti!

Vasilisa Peregrinovna. Čiulbėk, čiulbėk, mieloji! Gražiai tu čiulbi, kurgi nutūpsit! Be reikalo tu per naktis nesivalkiosi. Aš jūsų suktybes pažįstu. Aš viską iškelsiu aikštėn. Dabar jau užvirė mano širdis, tai nors tu man po kojomis pulk, — aš tau vis tiek šito neatleisiu.

Liza. Laukitel! Taip aš jums ir pulsiu, kaipgil Išsiversi be to!

Vasilisa Peregrinovna. Na, dabar jau aš kiekvieną krūmelį apžiūrėsiu.

Liza. Žiūrėkite.

Vasilisa Peregrinovna dairosi į šalis, paskui prieina prie tvenkinio

Vasilisa Peregrinovna. A, šit kas! Sakykite susimildami, kokią išdaigą sugalvojo! Valtelėje! Apsikabinę! Kaip tai švelnu! Kaip paveikslėlyje kokiam! Ir kaipgi jūs nesusipratote gitarą pasiimti, romansus dainuoti!.. Bučiuojasi! O, tai gerai! Tai žavingal Vėl! Puiku! Ar bereikia geriaul Tfu, šlykštybė! Žiūrėti biauuru! Na, brangieji mano, paminėsite jūs manel! Dabar su jumis kalbėti nėra ko. Rytoj aš su jumis pakalbėsiu. (*Išėina*)

Liza. Tai nelabasis atnešė! Neišrėbsi dabar tos košės.

Leonidas ir Nadia priplaukia prie kranto ir išlipa iš valtės

ŠESTOJI SCENA

Liza, Nadia ir Leonidas

Liza. Ką jūs padarėte! Ką jūs padarėte!..

Nadia (*nesiklausydama jos, tyliai Leonidui*). Ateisite rytoj? Leonidas. Ateisiu.

Liza. Ką gi tu, ar negirdi?

Nadia. Jei aš negalėsiu, tai aš jums kaip nors raštelį perduosiu.

Leonidas. Gerai.

Nadia. Na, likite sveikas.

Bučiuojasi

Liza (*garsiai*). Bet, Nadia!

Nadia (*prieina prie Lizos*). Ko tau?

Leonidas atsisėda ant suolo

Liza. Vasilisa Peregrinovna matė, kaip jūs tvenkiny irstėtės.

Nadia. Na, tegu ją dievai.

Liza. Ak, merginal Neišsaugosi tu savo galvelės!

Leonidas. Nadia!

Nadia prieina

Ak, Nadia, koks aš biaurus, netikęs vaikezas!

Nadia. Ką jūs!

Leonidas. Nadenka! (*Šnibžda jai į ausį*)

Nadia (*krato galvą*). Ak, balandėli jūs mano! Kas jums į galvą atėjo! Aš nesisieloju, o jūs sielojatės; koks gerutis! Na, likite sveikas! Mums laikas. Likčiau aš su jumis, bet nieko nepadarysi; ne mano valia.

Leonidas. Na, lik sveikal

Lėtai, lyg nenorėdami išsiskiria. Nadia grįžta, pasiveja Leonidą ir žiūri jam į akis

Nadia. Myli mane?

Leonidas. Myliu, myliu!

Bučiuojasi ir nueina į priešingas puses

KETVIRTASIS VEIKSMAS

Antrojo paveikslu kambarys

FIRMOJI SCENA¹

Potapyčius, susiėmęs galvą, atsistoja prie durų. Vasilisa Peregrinovna tyliai įeina

Vasilisa Peregrinovna. Po vakarykščio, tur būt, mano drauge?

Potapyčius. Kas?

Vasilisa Peregrinovna. Galvą skauda.

Potapyčius. Jūs man davėt pinigų, ar ką?

Vasilisa Peregrinovna. Kam kitam jūs neturite, o tam užteks.

Potapyčius. Tai, vadinasi, ir ne jūsų dalykas.

Vasilisa Peregrinovna. Žinoma, tu senas žmogus, Potapyčiau, kodėl tau retkarčiais ir neišgertil

Potapyčius. Suprantama. Juk dirbame...

Vasilisa Peregrinovna. Taip, taip, Potapyčiau!

Potapyčius. Jūsų priekaištai mums jau įkyrėjo.

Vasilisa Peregrinovna. Gero jums linkiu, Potapyčiau.

Potapyčius. Tai jau nereikia!

Tyla

Jūs šit ponią jaudinate! Verčiau žodeliu mus užtartumėte, kai ji gerai nusiteikusi, o dabar jūs tyčia jos blogos nuotaikos laukiate, kad mus apskųstumėte.

---

¹ Visa scena pašnibždomis. (*Autoriaus pastaba.*)

Vasilisa Peregrinovna. Ką tu, Potapyčiau, saugok mane viešpatiel

Potapyčius. Ką jau čia! Kaip besidievagotum, aš jus pažįstu! Va kad ir dabar, ko jūs einate pas ponią?

Vasilisa Peregrinovna. Gero ryto palinkėti geradarei.

Potapyčius. O jūs geriau neikite!

Vasilisa Peregrinovna. O kodėl?

Potapyčius. Tur būt, kaire koja iš lovos išlipo, nieko nenori matyti.

Vasilisa Peregrinovna trina iš pasitenkinimo rankas

Šit aš matau, kad jūs jau džiaugiatės; jus taip ir gundo kokią velniavą supinti. Tfu! Atleisk, viešpatiel! Tai charakteris!

Vasilisa Peregrinovna. Įžeidinėji tu mane, Potapyčiau, labiausiai įžeidžiančius žodžius parenki. Kada aš apie tave poniai ką nors kalbėjau?

Potapyčius. Jei ne apie mane, tai apie ką nors kitą.

Vasilisa Peregrinovna. O, tai jau mano dalykas.

Potapyčius. Juk visa tai iš pagiežos.

Vasilisa Peregrinovna. Ne iš pagiežos, ne iš pagiežos, mano drauge! Tu klysti! Aš tokią skriaudą patyriau, kad gyventi po šo nebegalima. Mirsiu, neužmiršiu.

Įeina Ulanbekova, Potapyčius išeina

ANTROJI SCENA

Ulanbekova ir Vasilisa Peregrinovna

Vasilisa Peregrinovna (*bučiuodama Ulanbekovai abi rankas*). Anksti atsikėlėte, geradarei! Rūpesčių labai daug turite.

Ulanbekova (*sėsdama*). Kažkodėl blogai miegojau! Blogą sapną sapnavau.

Vasilisa Peregrinovna. Ką sapnas, geradarei! Nors ir baisus sapnas, bet dievas gailestingas. Ne sapnas, bet tai, kas šiame pasauly darosi — jaudina jus, geradarei. Matau aš tai, seniai matau.

Ulanbekova. Koks man gali būti rūpestis dėl to, kas kur darosi.

Vasilisa Peregrinovna. Kaipgi, geradare, argi mes nežinom, kad širdelė jūsų kiekvienam sutvėrimu rūpinasi?

Ulanbekova. Įkyrėjai tu man.

Vasilisa Peregrinovna. Gaila man jūsų, geradare! Nesulauksite jūsų paguodos šiame gyvenime! Jūs visiems savo malones beriate, o kuo jums už tai moka? Pasaulis pertekęs ištvirkimu.

Ulanbekova. Pasitrauk!

Vasilisa Peregrinovna (*verkia*). Aš ašaromis apsipilu, žiūrėdama į jus! Širdis kraujais paplūsta, kad jus, geradare, negerbia, namų jūsų negerbia! Ar tai jūsų padoriuose namuose, tokioje dievobaimingoje vietoje, dera taip elgtis.

Ulanbekova (*suraukusi antakius*). Tu varnai Kranksėti kažką nori! Na, kranksėk!

Vasilisa Peregrinovna. Bijau aš, geradare, kad nesu-
jaudinčiau jūsų.

Ulanbekova. Jau sujaudinai. Kalbėk.

Vasilisa Peregrinovna (*apsižvalgo į visas puses ir atsisėda ant soliuko prie Ulanbekovos kojų*). Baigusi, geradare, vakar savo vakarines maldas dangiškajam kūrėjui, nuėjau į sodą pasivaikščioti, dievobaimingai prieš gulant pamąstyti.

Ulanbekova. Na!

Vasilisa Peregrinovna. Ir ką gi aš ten pamačiau, geradare! Kaip mano kojos išlaikė, jau aš nežinau! Lizka, kaip kokia ištvirkėlė, bėgioja po krūmus, tur būt, ieškodama sau meilužių; angelėlis, mūsų ponas, irstosi valtele tvenkiny, o Nadka taip pat kaip ištvirkėlė apkabinusi rankomis jam kaklą ir bučiuoja jį. Ir buvo galima matyti, kad jis dėl savo skaistybės stengėsi ją nuo savęs atstumti, o ji vis griebia jį už kaklo, bučiuoja ir gundo.

Ulanbekova. O jei tu meluoji?

Vasilisa Peregrinovna. Sukapokit į gabalėlius, geradare.

Ulanbekova. Jei tavo žodžiuose yra nors lašas tiesos, tai ir to jau pakanka.

Vasilisa Peregrinovna. Viskas tiesa, geradare.

Ulanbekova. Nesąmonė! Negali būti, kad viskas! Tu visada perdedi. O kurgi žmonės buvo?

Vasilisa Peregrinovna. Visi, geradare, girtutėliai. Vos tik jus paguldė, visi išėjo į vaikštynes ir prisilakė. Ir Gavrilovna, ir Potapyčius, visi girti. Koks pavyzdys jaunimui.

Ulanbekova. Šį dalyką reikia kruopščiausiai ištirti. Aš jokiū būdu neįtarčiau Leonido. Stai jie, tie tylučiai! Jei jis dar būtų kariškis, tai atleistina, o čia... (*Susimąsto*)

Vasilisa Peregrinovna. Ir dar va, geradare: Griša iki šiol iš vaikštynių negrįžo.

Ulanbekova. Kaip? Ir nenakvojo namie?

Vasilisa Peregrinovna. Nenakvojo, geradare!

Ulanbekova. Meluoja, meluoja, meluoja! Lauk išvarysiu!

Vasilisa Peregrinovna. Kad aš padvėsčiau šioje vietoje!

Ulanbekova (*sėsdama ant kėdės*). Tu numarinti mane noril (*Atsikeldama nuo kėdės*) Tu, tiesiog, numarinti mane nori. (*Skambina*)

Įeina Potapyčius

Kur Griša?

Potapyčius. Dabar atėjo.

Ulanbekova. Pakviesk jį čia!

Potapyčius išeina

Na, šito jau per daug!

Vasilisa Peregrinovna. Nerasite jūs, geradare, labiau už mane atsidavusios; tik dėl vieno aš nelaiminga, kad mano charakteris jums nepatinka.

Įeina Griša sutaršytais plaukais ir suglamžytais drabužiais

TREČIOJI SCENA

Tie patys ir Griša

Ulanbekova. Kur tu buvai?

Griša (*tai atsimerkia, tai užsimerkia, liežuvis pinasi, netviritai laikosi ant kojų*). Vaikštynėse.

Ulanbekova. Iki šiolei?

Griša tyli

Ko gi tu tyli?

Tyla

Ar aš sulauksiu iš tavęs žodžio, ar ne?

Vasilisa Peregrinovna. Atsakyk poniai.

Griša. O jums kas!

Ulanbekova. Atsakyk man, kur tu buvai iki šiolei?

Griša. Kaltas.

Ulanbekova. Aš neklausiu tave, kaltas tu, ar ne; aš klausiu: kur tu buvai?

Griša (*žiūri į lubas ir mirkčioja akimis*). Kurgi aš galėjau būti! Na ir kas čia tokio; suprantama kur.

Ulanbekova. Na, kur?

Griša. Aš gi jums sakiau, kad vis ten pat.

Ulanbekova. Tu mane išvedi iš kantrybės! Kur ten?

Griša. Na, ką gi! Jūsų valia visur. Aš ką gi... Aš kaltas.

Ulanbekova. Dieve mano! Tu, rodos, dar ir girtas.

Griša. Visai ne.

Ulanbekova. Kaip ne? Aš matau.

Griša. Na, ką gi! Apie žmogų viską galima pasakyti.

Ulanbekova. Ak, tu, biaurus vaikežei! Jis dar prieštarauja! Tai baisul! Baisul! Na, sakyk tuoj, kur buvai?

Griša. Ką gi! Aš jums sakiau.

Ulanbekova. Visą naktį tu buvai vaikštynėse?

Griša. Aš jums sakiau.

Ulanbekova. Kaipgi tu drįsai, jei aš tave išleidau tik trumpam?

Griša. Ką gi! Aš ir norėjau eiti namo, bet neišleido.

Ulanbekova. Kas gi tavęs neišleido?

Griša. Pažįstami neišleido.

Ulanbekova. Kas gi tie tavo pažįstami?

Griša. Kas gi! Raštininkai pažįstami.

Ulanbekova. Dieve mano! Raštininkai! Ar tu supranti, kiek tai žmonės?

Griša. Kas, raštininkai tie? Ko čia jų nesuprast?

Ulanbekova. Ir tu su jais valkiojaisi visą naktį! Ak tu niekše, jau geriau tu būtum man ir nesakęs! Zinau aš, kaip jie elgiasi! Jie visko išmokys. Kaipgi taip galima! Eik lauk! Ir nedirsk man rodytis į akis!

Vasilisa Peregrinovna. Prašyk atleidimo, kvaili! Bučiuok poniai rankelę!

Griša, numojęs ranka, išeina

Ulanbekova. Tai bausmė! Aš susirgsiu! Aš jau jaučiu, kad spazmos prasideda! Koks netikėtas vaikezas! Išėjo, tartum jam visai niekas nerūpėtų! Ir jokios atgailos neparodo.

Vasilisa Peregrinovna. Ak, geradare! Juk jis dar vaikas, tiesiog iš kvailumo.

Ulanbekova. Ne, jam reikėtų gerokai...

Vasilisa Peregrinovna. Ir kam, geradare? Dar visai kvailas vaikezas! Ko iš jo ir reikalauti! Kai bus protingesnis, tuomet kitas dalykas.

Ulanbekova. Labiausiai mane įžeidžia nedėkingumas! Rodos, jis turėtų jausti, ką aš dėl jo darau. Aš visiškai ligonis. Pasiųsk daktarą!

Vasilisa Peregrinovna. Nusiraminkite, geradare. Ar jie verti, kad jūs dėl kiekvieno nieko jaudintumėtės!

Ulanbekova. Paduok man spirito.

Vasilisa Peregrinovna (*paduoda*). Spiaut į juos, ir viskas. Kad ir tos mergos dabar...

Ulanbekova. Ak, štai dar bausmė! Aš dabar negaliu galvoti, labai sunervinta, o ji dar su mergom. Aš tikrai susirgsiu ir atsigulsiu į lovą.

Vasilisa Peregrinovna. Bet ir paleistuvystės, geradare, kantrybės trūksta.

Ulanbekova. Ne, jau jos tenelaukia iš manęs malonės. Nes vienam atleisk, kitam atleisk, taip visus ir išpaikini. (*Skambina*)

Įeina Potapyčius

Pašauk Nadieždą ir pats ateik!

Potapyčius išeina

Mač, ką reiškia moteris! Jei būčiau vyras, ar išdrįstų taip suvaliauti?

Vasilisa Peregrinovna. Negerbia jūsų, geradare, visiškai negerbia. Nė trupučią nesihijo.

Ulanbekova. O štai tuoj jie pamatys, ką aš galiu.

Įeina Potapyčius ir Nadia Gavrillovna ir Liza žiūri pro duris

KETVIRTOJI SCENA

Tie patys, Potapyčius ir Nadia

Ulanbekova. Nadiežda! Vasilisa Peregrinovna sako, kad šią naktį matė tave su ponu sode. Ar tai tiesa?

Nadia tyli

Tu tyli, vadinasi, tiesa. Na, dabar pati kalta. Aš ištvirkavimui nepataikauju ir nepakęsiu jo savo namuose. Išvaryti tave, kad tu visur valkiotumeis, aš negaliu: tai slėgs mano sąžinę. Aš turiu tave išleisti už vyro. (*Potapyčiui*) Pasiųsk į miestą pranešti Neglignentovui, kad aš išleidžiu už jo Nadieždą ir kad vestuvės įvyktų kaip galima greičiau. (*Pasikelia nuo kėdės ir nori eiti*)

Nadia (*puldama jai po kojų*). Ką tik norite, tik nevarykite už jo.

Ulanbekova. Nesąmonė! Ką aš pasakiau, tai šventa. Ir kokios čia scenos? Ar tu nematai, kad aš blogai jaučiuosi? Dar jaudini mane! Potapyčiaul! Ji neturi tėvo, tu būk jai tėvo vietoj, išaiškink jai tėviškai, kaip šlykščiai ji elgiasi ir kad ji privalo pildyti mano įsakymus.

Potapyčius. Nadiežda, tu klausyk, ką ponia įsako! Todėl kad, jei ponia man tave paveda, vadinasi, aš privalau savo valdžią tau parodyti. Jeigu, gerbiamoji, įsakysite, aš tuoj pat prie jūsų savo rankomis jai dorovinę pamoką galiu duoti! Va, išdrįsk nors žodelį prieš pasakyti, čia pat ir apkulsiu, į nieką nežiūrėsiu. (*Užsimoja*)

Nadia. Ak!.. (*Pasilenkia*)

Ulanbekova. Nemušk josi! Kokios pasibiaurėtinios scenos!

Potapyčius. O kaipgi, gerbiamoji! Kitaip su jomis nesikalbėsi! Be to, jei aš tėvas, tai čia jau tiesioginė pareiga! Tam yra įstatymas ir be viso to, kadangi ji dabar jums priešinasi, tai aš jums ir privalau padaryti tą malonumą.

Nadia (*verkdamą*). Ponia, nežudykite manęs!

Ulanbekova. Ak, dieve mano! Jūs manęs visai negailite. Ašaros, peštynės! Pasiųskite tuoj daktarą! Kiek sykių turiu kartoti! O tu pati kalta, neturi kuo skųstis. Potapyčiaul! Kad visa tai būtų baigta! Aš nemėgstu dešimt kartų kartoti vieną ir tą patį. (*Išėina. Gavrilovna paskui ją*)

Tyla. Gavrilovna grįžta

Gavrilovna. Atsigulė į patalus ir nieko nenori matyti.

Potapyčius (*pro langą*). Antoška! Antoška! Faletorail Balnok arklį, jokį miestą daktaro. Ak tu, viešpatie.

Nadia (*prieš tai klūpojusi, pasikelia*). Ar ne nuodėmė jums skriausti mane, Potapyčiau! Ką gi aš jums padariau?

Potapyčius. O man kas! Labai tu čia man rūpil Tiesą sakant, tam yra ponų valia, tai aš ir turiu visur jiems įtikti; todėl, kad aš turiu būti nuolankus kaip vergas.

Nadia. Jums įsakytų mane užmušti, jūs ir užmuštumėt?

Potapyčius. Tai jau ne mūsų dalykas, mes šito spręsti negalime.

Gavrilovna. Užteks, Nadia, neverk! Dievas našlaičių neapleidžia.

Nadia puola jai ant krūtinės

Liza (*Vasilisai Peregrinovnai*). Na, ką, džiaugiasi dabar jūsų širdis?

Vasilisa Peregrinovna. Palauk, mieloji, ateis ir tavo eilė.

Įeina Leonidas

PENKTOJI SCENA

Tie patys ir Leonidas

Leonidas. Kas yra? Kas atsitiko?

Vasilisa Peregrinovna. Pats privirėt košės ir dar klausiate, kas atsitiko.

Leonidas. Ką aš priviriau? Ką jūs įsigalvojate?

Vasilisa Peregrinovna. Jau neapsimeskite! Dabar viskas paaiškėjo. Pאיšdykavot truputį! Kas čia tokio! Būti tokių metų ir nepaišdykauti!

Liza. Ji jau viską poniai atleptavo. Ponia taip įsiuto, net baisu! Dabar jau, ponaiti, Nadia už to raštininko išleidžia.

Leonidas. Argi?

Nadia. Baigtas dalykas, ponas balandėli! Tenka man atsakyti už vakarykštį pasivaikščiojimą.

Leonidas. Labai pikta mamytė?

Gavrilovna. Jau ir nebandyk prieiti.

Leonidas. Ką gi daryti? Ar negalima kaip nors perkalbėti? Gavrilovna. Eikit, pamėginkite. Ne, jau dabar ji penketą dienų iš kambario neišeis, ir liepė nieko pas save neįleisti.

Vasilisa Peregrinovna. O jūs norite perkalbėt mamytę?

Leonidas. Taip.

Vasilisa Peregrinovna. Norit, pamokysiu?

Leonidas. Būkit maloni, Vasilisa Peregrinovna!

Vasilisa Peregrinovna. Na, prašau. Mūsų geradarė labai pasipiktino Griška, kad jis nenakvojo namie, atėjo girtas ir netgi nepaprašė atleidimo, nepabučiavo rankelės. Iš to sielvarto ji ir susirgo. O Nadiežda tik šiaip, pačiam įkaršty pasipainiojo. Dabar mūsų geradarė ir iš kambario neišeis, ir nieko pas save neįsileis, kol tas nenaudėlis Griška neprašys atleidimo.

Gavrilovna. A, tai šit kokia čia kontra išėjo. Na, bet Griška taip pat savo charakterį parodys. Nors jis ir kvailas, bet žino, ką daro; dabar jis grius į sieną ir taip ketvertą dienų ant pilvo išgulės.

Potapyčius. Reikia paimti rykštę ir gerai įkresti į minkštą vietą.

Vasilisa Peregrinovna. Va dabar, mūsų gerasai pone, gal teiksitės jam nusilenkti, kad jis greičiau nueitų pas mamytę prašyti atleidimo.

Leonidas (*pagalvojęs*). Na, čia jau jam bus per daug garbės. O ką, Gavrilovna, mamytė iš tikrųjų labai pyksta?

Gavrilovna. Taip pyksta, pone, kad baisu!

Leonidas. Ką gi dabar daryti?

Nadia. Ir ko jūs rūpinatės! Vis tiek jūs nieko nepadarysite; jau geriau palikite! Dabar jūs greit išvažiuosite į Peterburgą; linksminkitės sau, kam jums apie tokius niekus galvoti, save vargintil!

Leonidas. Bet man tavęs gaila!

Nadia. Negailėkite, prašau. Aš pati kaip beprotė į nelaimę lindau, nieko negalvodama.

Leonidas. Ką tu dabar galvoji?

Nadia. O tai jau mano dalykas.

Leonidas. Bet juk tau bus labai sunku.

Nadia. Kas jums rūpi! Jums užtat bus linksma.

Leonidas. Na, kodėl tu taip kalbi?

Nadia. Todėl, kad jūs dar vaikas!.. Palikite!

Leonidas. Bet juk jis girtuoklis, toks biaurus!

Nadia. Ak, dieve mano! Jau geriau jūs važiuotumėt kur nors, kad nematyčiau jūsų.

Leonidas. Iš tikrųjų, aš geriau kokiai savaitei išvažiuosiu pas kaimynus.

Nadia. Na, ir laimingai!

Leonidas. O jeigu, Nadia, tau bus labai sunku su vyru gyventi, kas tada?

Nadia (*verkdama*). Ak, palikite jūs mane! Būkit malonus, palikite. (*Raudodama*) Viena tik aš jus prašau: palikite mane, dėl dievo! (*Rauda*)

Gavrilovna ir Liza (*moja rankomis*). Eikite! Eikite!

Leonidas. Kam gi jūs mane varote! Juk man jos gaila! Aš vis dėlto pagalvosiu, gal būt, dar galima jai kuo nors padėti.

Nadia (*beviltiškai*). Nei padėjėjų, nei užtarėjų man nereikia! Nereikia! Pritruks kantrybės, tvenkinys netoli!

Leonidas (*droviai*). Na, aš, tur būt, važiuosiu... Tiktai ką ji kalba! Prašau jūsų prižiūrėti ją! Likit sveiki! (*Eina prie durų*)

Nadia (*jam įkandin garsiai*). Likite sveikais!

Leonidas išeina

Liza. Matyt, tiesą sako patarlė: katei žaislas, o pelei — ašaros.